

آیین نامه تأسیس پژوهشکده های علوم پزشکی

مقدمه

با توجه به تعالیم اسلام در زمینه گسترش مرزهای دانش، به منظور ارتقاء سطح سلامت جامعه و تأکید بر عملیاتی کردن نقشه جامع علمی کشور جهت رسیدن به اهداف سند چشم انداز ایران ۱۴۰۴ از طریق تأسیس واحدهای تحقیقاتی (مرکز، پژوهشکده و پژوهشگاه)، آیین نامه حاضر به منظور شفاف سازی و جامعیت بخشیدن به مراحل و شرایط اخذ موافقت اصولی، قطعی، مراحل اجرایی صدور و لغو مجوز پژوهشکده های علوم پزشکی تدوین شده است.

ماده ۱- تعاریف

۱-۱. مؤسسه دولتی: واحد سازمانی مشخصی است که به موجب قانون ایجاد شده یا می شود و با داشتن استقلال حقوقی، بخشی از وظایف و اموری را که بر عهده یکی از قوای سه گانه و سایر مراجع قانونی می باشد، انجام می دهد. کلیه سازمان هایی که در قانون اساسی نام برده شده است در حکم مؤسسه دولتی شناخته می شود.

در این آیین نامه منظور از "مؤسسه" دانشگاه/دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی / سازمان دولتی یا خصوصی وابسته به وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی یا وزارت علوم درخواست کننده تأسیس پژوهشکده می باشد که از این پس مؤسسه نامیده می شود.

۲-۱. واحد تحقیقات دولتی: واحد سازمانی است که به موجب قانون و بر اساس ضوابط، در قالب دستورالعمل های مدون تأسیس شده و به امر تحقیقات در حوزه های مشخص شده می پردازد و بودجه سالانه آن از محل منابع دولتی تأمین می گردد.

۳-۱. واحد تحقیقات غیر دولتی: عبارت است از: واحد تحقیقات خصوصی و واحد تحقیقات عمومی غیردولتی

۳-۱-۱: واحد تحقیقات خصوصی: واحد تحقیقات خصوصی در قالب شرکت تجاری یا مؤسسه، بر اساس قوانین و مقررات مربوط ایجاد شده است.

۳-۲-۱: واحد تحقیقات عمومی غیردولتی: واحد سازمانی مشخصی است که به موجب ماده ۳ قانون مدیریت خدمات کشوری، دارای استقلال حقوقی است و با تصویب مجلس شورای اسلامی ایجاد شده یا می شود و بیش از پنجاه درصد بودجه سالانه آن از محل منابع غیردولتی تأمین گردد و عهده دار وظایف و خدماتی است که جنبه عمومی دارد.

۴-۱: مرکز تحقیقات: واحد تحقیقاتی است که در یکی از زمینه های علوم پزشکی با درخواست بالاترین مقام مسئول مؤسسه متعاقب تایید معاونت تحقیقات و فناوری وزارت متبوع، به تصویب شورای گسترش دانشگاه های علوم پزشکی رسیده باشد. بر حسب نوع ساختار تعریف شده مراکز تحقیقاتی به دو گروه مراکز تحقیقات دولتی و غیر دولتی تقسیم می گردند.

۵-۱: مرکز رشد: مرکزی است تحت مدیریت متخصصین حرفه ای که با ارایه خدمات حمایتی، از ایجاد و توسعه حرفه های جدید توسط کارآفرینانی که در قالب واحدهای نوپای فعال، در زمینه های مختلف منتهی به فناوری متشکل شده اند و اهداف اقتصادی مبتنی بر دانش و فن دارند، پشتیبانی می کند.

۶-۱: واحد فناوری: واحدهای دارای هویت حقوقی مستقل از مرکز رشد بوده و با توجه به اساسنامه و یا سایر اسناد قانونی در زمینه تحقیقات کاربردی و توسعه‌ای، طراحی مهندسی، مهندسی معکوس، انتقال فناوری، ارائه خدمات تخصصی و فعالیت در جهت تجاری کردن نتایج تحقیقات فعالیت می‌نمایند.

۷-۱: شرکت دانش بنیان: شرکت‌ها و مؤسسات دانش بنیان شرکت با مؤسسه خصوصی با تعاونی است که به منظور هم‌افزایی علم و ثروت، توسعه اقتصاد دانش محور، تحقق اهداف علمی و اقتصادی (شامل گسترش و کاربرد اختراع و نوآوری) و تجاری‌سازی نتایج تحقیق و توسعه (شامل طراحی و تولید کالا و خدمات) در حوزه فناوری‌های برتر و با ارزش افزوده فراوان به ویژه در تولید نرم افزارهای مربوط تشکیل می‌شود. این واحدها بر اساس قانون حمایت از شرکت‌ها و مؤسسات دانش بنیان و تجاری‌سازی، نوآوری‌ها و اختراعات مجلس شورای اسلامی تشکیل می‌شوند. مصوب ۵/۸/۱۳۸۹

۸-۱: گروه آموزشی: عهده‌دار آموزش و پژوهش و با ارائه خدمات درمانی در ارتباط با یک رشته و با یک شاخه می‌باشد.

۹-۱: پژوهشکده: واحد تحقیقاتی مأموریت محور است که متشکل از حداقل سه مرکز تحقیقاتی (حداقل دو مرکز دارای مجوز قطعی) و در تعامل با مراکز رشد، واحدهای فناوری و شرکت‌های دانش بنیان و متعهد به همکاری متقابل با گروه‌های آموزشی است که دارای اهداف و مأموریت مشترکی در زمینه تحقیقات، فناوری، ترجمان دانش و ارائه خدمات تخصصی منطبق بر رسالت پژوهشکده است. این با فعالیت‌های هم راستا یا مرتبط با هم در ذیل چشم‌اندازی واحد، با مدیریت واحد و فضای فیزیکی مناسب که متعاقب تأیید معاونت تحقیقات و فناوری وزارت متبوع، به تصویب شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی رسیده باشد.

ماده ۲. مستندات مورد نیاز جهت درخواست تأسیس پژوهشکده دولتی

۱-۲: ارائه پیشنهاد تأسیس پژوهشکده توسط رئیس مؤسسه

۲-۲: ارائه اساسنامه پیشنهادی مطابق با اساسنامه الگو که طی نامه شماره به تصویب شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور رسیده است، (شامل تطبیق هدف، شرح وظایف) نوع و فعالیت پژوهشکده مورد تقاضا، مبتنی بر نیازهای اساسی کشور در یک یا چند حیطه بنیادی، کاربردی و یا توسعه‌ای علوم پزشکی، به تشخیص کمیته تأسیس واحدهای تحقیقاتی (الگوی کلی اساسنامه پیشنهادی و با توجه به برنامه‌های توسعه ملی و اولویت‌های تحقیقاتی در راستای سند چشم‌انداز ۲۰ ساله کشور در پیوست شماره یک)

۳-۲: وجود تناسب و هماهنگی موضوع پژوهشکده با شرح وظایف مؤسسه متقاضی، که باید به تأیید کمیته تأسیس واحدهای تحقیقاتی برسد

۴-۲: ارائه برنامه استراتژیک ۵ ساله مورد تأیید معاونت تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

۵-۲: داشتن حداقل دو مرکز تحقیقاتی مصوب قطعی و یک مرکز تحقیقاتی مصوب اصولی مرتبط با فعالیت مشترک و اهداف هم راستا که هر یک از آنها حداقل ۳ پژوهشگر تمام وقت با تخصص مرتبط و سابقه فعالیت هم راستا با عنوان پیشنهادی پژوهشکده داشته باشند.

۵-۲-۱: لازم است از بین اعضای معرفی شده به عنوان پژوهشگر تمام وقت، حداقل شش نفر دارای شاخص اچ ایندکس بالاتر از ۱ باشند.

۲-۵-۲: حداقل طی یک دوره متوالی برخورداری از روند صعودی امتیازات ارزشیابی دوره‌ای هر یک از مراکز (بر اساس شاخص سه ساله) الزامی است:

۲-۵-۳: جذب بودجه از سازمان های دولتی (غیر از وزارت بهداشت ، دانشگاه های علوم پزشکی) و خصوصی داخل کشور (حداقل دو مورد برای هر مرکز تحقیقاتی) و جذب بودجه خارجی از موسسات/سازمان های بین المللی (حداقل یک مورد جهت هر مرکز تحقیقاتی)، طی سه تا پنج سال گذشته، که بر اساس مستندات مالی و پروپوزال های ارائه شده مورد بررسی قرار می گیرد.

۲-۵-۴: انتشار مقالات مشترک با سایر مراکز/موسسات/سازمان های داخل و خارج از کشور: الزم است مراکز پیشنهادی، طی پنج سال گذشته ۶ مقاله تحقیقاتی مرتبط با موضوع فعالیت مرکز (هم راستا با محور فعالیت مرکز) و نیز حداقل ۴ مقاله مشترک با مراکز/پژوهشکده مورد درخواست)، به طور مشترک با مراکز/موسسات/دانشگاه ها/سازمان های داخل و دانشگاه ها/موسسات خارج از کشور به چاپ رسانده باشند. بدین منظور الزم است نویسنده/نویسندگان مراکز مورد بررسی بعنوان نویسنده اول/مسئول بوده و مقالات در نمایه های ISI/PubMed منتشر شده باشند.

مقالات مشترک عبارت است از مقاله‌ای که با همکاری مرکز سازمان / مؤسسه داخل / خارج از کشور چاپ و آدرس کلیه مراکز / موسسات تحقیقات داخلی بر اساس دستورالعمل شماره ۲۰۲۰/۰۷/۷۱، معاونت تحقیقات و فناوری وزارت متبوع، درج شده باشد. (نام مرکز تحقیقاتی/مؤسسه تحقیقاتی، نام دانشگاه علوم پزشکی/سازمان، نام شهر، ایران)

تبصره: در خصوص مراکزی که حسب مورد پرونده‌های دیگری، مبتنی بر پژوهش‌های انجام شده در مرکز، نظیر راهنماهای بالینی، خلاصه سیاستگذاری و اطلاعیه داشته باشند موارد بر اساس امتیازات کسب شده در ارزشیابی مرکز با امتیازات مقالات معادل سازی می‌گردد.

۲-۵-۶: برخورداری از امکانات، تجهیزات، فضای مناسب برای فعالیت‌های تحقیقاتی مرتبط و ارائه تعهد بالاترین مقام مسئول مؤسسه متقاضی مبتنی بر:

الف- تأمین و اختصاص بودجه مورد نیاز سالانه، جهت هزینه‌های جاری پژوهشکده

ب- تأمین حداقل ۵ نیروی انسانی به منظور خدمات پشتیبانی و کارشناسی

ج- تأمین فضای مناسب با امکانات و تجهیزات لازم به تناسب موضوع و نوع فعالیت

د- تأمین اعتبار لازم برای انجام طرح‌های تحقیقاتی پژوهشکده

تبصره: تشخیص مناسب بودن امکانات، تجهیزات و فضای مورد نیاز برای فعالیت‌های تحقیقاتی پژوهشکده بر اساس مستندات مربوطه (نامه تعهد بالاترین مقام مسئول مؤسسه متقاضی) و در صورت لزوم درخواست مستندات تکمیلی بر عهده کمیته مربوطه در معاونت تحقیقات وزارت بهداشت خواهد بود.

ماده ۳- مراحل تأسیس پژوهشکده

اعطای مجوز تأسیس پژوهشکده‌ها به درخواست بالاترین مقام مسئول مؤسسه متقاضی در دو مرحله اصولی و قطعی انجام می‌پذیرد.

۳-۱: موافقت اصولی

سندی است مبتنی بر موافقت موقت و غیر قطعی با تشکیل پژوهشکده که پس از تایید معاونت تحقیقات و فناوری توسط شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور صادر می‌شود.

۱- مدارک و مستندات ارسالی کلیه پژوهشکده‌ها در معاونت تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی بررسی و پس از تایید کمیته تأسیس واحدهای تحقیقاتی و معرفی به شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی، مجوز فعالیت خود را از آن مرجع اخذ نمایند.

۲- پیشنهاد نام پژوهشکده باید متناسب با محور اصلی فعالیت، رسالت‌های ارائه شده و برنامه‌های متمرکز بر حوزه تخصصی مراکز تحقیقاتی تشکیل دهنده باشد.

۳- درخواست تغییر نام / اضافه نمودن مراکز تحقیقاتی جدید در ذیل پژوهشکده‌های مصوب از سوی شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی متعاقب کسب تایید شورای دانشگاه باید به تصویب معاونت تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت برسد. لذا شایسته است در هنگام ارائه پیشنهاد اولیه از سوی رئیس مؤسسه اهداف بلند مدت و فعالیت‌های پژوهشکده به دقت در نظر گرفته شود.

۴- اعطای مجوز، منوط به درخواست و ارائه مستندات الزم از سوی بالاترین مقام مسئول مؤسسه و احراز شرایط و تصویب معاونت تحقیقات و فناوری و تایید شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی خواهد بود.

تبصره: درخواست تأسیس پژوهشکده تحقیقاتی مؤسسه باید مصوبه شورای پژوهشی و شورای دانشگاه مؤسسه مربوطه را داشته باشد.

۳-۲: موافقت قطعی

اعطای مجوز قطعی حداقل سه سال پس از موافقت اصولی با احراز شرایط ذیل پس از تایید معاونت تحقیقات و فناوری و کمیته تأسیس واحدهای تحقیقاتی و تصویب شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور صورت می‌گیرد.

۳-۲-۱: ارسال درخواست و ارائه مستندات لازم از سوی بالاترین مقام مسئول مؤسسه / سازمان به معاونت تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی جهت تبدیل موافقت اصولی به موافقت قطعی

۳-۲-۲: اخذ حداقل ۵۰٪ از امتیاز ارزشیابی سالانه در سه سال متوالی و برخورداری از روند صعودی در ارزشیابی سالانه

۳-۲-۳: وجود چارت تشکیلاتی مستقل

۳-۲-۴: برخورداری از امکانات، تجهیزات، فضای مناسب برای فعالیت‌های تحقیقاتی مرتبط

۳-۲-۵: داشتن عملکرد مورد انتظار

۳-۲-۶: ارائه برنامه استراتژیک ۵ ساله مورد تأیید معاونت تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، این برنامه می‌بایست متضمن رسالت و چشم‌اندازی باشد که نشان‌دهنده همکاری و تعامل بین مراکز تحقیقاتی، مراکز رشد، واحدهای فناوری، شرکت‌های دانش‌بنیان و گروه‌های آموزشی مرتبط باشد.

۳-۲-۷: ارائه تفاهم‌نامه با مراکز رشد، واحدهای فناوری، شرکت‌های دانش‌بنیان و موافقت‌نامه با گروه‌های آموزشی مرتبط

ماده ۴: نحوه بررسی و مراحل صدور مجوز اصولی پژوهشکده

حداکثر سه ماه پس از تکمیل و ارسال مدارک مورد نیاز توسط بالاترین مقام مسئول مؤسسه / سازمان به معاونت تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، درخواست در کمیته تأسیس واحدهای تحقیقاتی مطرح و پس از تایید توسط این کمیته جهت تصمیم‌گیری نهایی به دبیرخانه شورای گسترش دانشگاه های علوم پزشکی ارسال خواهد شد.

ماده ۵: نحوه بررسی و مراحل صدور مجوز قطعی پژوهشکده

حداکثر سه ماه پس از تکمیل و ارسال مدارک توسط بالاترین مقام مسئول مؤسسه / سازمان به معاونت تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، جهت تبدیل موافقت اصولی به موافقت قطعی، گروه کارشناسی متشکل از افراد ذیل بر اساس فرم اعتباردهی پژوهشکده از مجموعه مورد نظر بازدید و نظر نهایی خود را به صورت مکتوب گزارش می نمایند:

۵-۱: نماینده تام/اختیار معاونت تحقیقات و فناوری وزارت متبوع

۵-۲: دو نفر محقق در حوزه های مرتبط و یک نفر صاحب نظر در زمینه مدیریت واحدهای تحقیقاتی به انتخاب معاونت تحقیقات و فناوری وزارت متبوع

۵-۳: نماینده تام/اختیار معاونت آموزشی وزارت متبوع

نظر نهایی گروه کارشناسی همراه با کلیه مدارک لازم پس از بررسی و تأیید معاونت تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، جهت تصمیم‌گیری نهایی به دبیرخانه شورای گسترش دانشگاه های علوم پزشکی ارسال خواهد شد.

ماده ۶: تشکیلات پژوهشکده

چارت نیروی انسانی پژوهشکده می تواند با توجه به وابستگی تشکیلاتی، حجم و نوع فعالیت مطابق با نمودارهای پیشنهادی معاونت تحقیقات و فناوری تعیین شود.

تبصره: به منظور هماهنگی بهتر پژوهشکده های بالینی که در یک بخش بالینی فعالیت می کنند با بخش مذکور، رئیس پژوهشکده پیشنهادات خود را در خصوص رئیس بخش به رئیس دانشکده ارائه خواهد نمود.

ماده ۷: تعلیق / لغو مجوز پژوهشکده

۷-۱. در خصوص انحلال پژوهشکده ها به ماده ۲۱ اساسنامه پژوهشکده ها استناد خواهد شد.

تبصره: پژوهشکده ای که دارای مجوز است باید برای تداوم اعتبار مجوز، بر اساس نتایج ارزشیابی مراکز تحقیقاتی که توسط معاونت تحقیقات انجام می گیرد، امتیازات الزم را کسب نماید. چنانچه هر یک از مراکز تابعه طی سه سال متوالی جزء ۱۰٪ انتهای فهرست ارزشیابی مراکز هم گروه قرار گیرد، از طرف معاونت تحقیقات وزارت بهداشت، طی نامه ای به بالاترین مقام مسئول مؤسسه، تذکر داده خواهد شد. اگر ظرف مدت یکسال از این اعلام، پژوهشکده همچنان نتواند این وضعیت را اصلاح نماید، مجوز آن با نظر معاونت تحقیقات و فناوری و تصویب شورای گسترش دانشگاه های علوم پزشکی لغو خواهد شد. در چنین

شرایطی چنانچه به سبب لغو مجوز مرکز، تعداد مراکز تشکیل دهنده پژوهشکده از سه مرکز کمتر شود، مجوز پژوهشکده لغو خواهد شد.

تبصره: در صورت درخواست لغو مجوز فعالیت پژوهشکده، متعاقب دریافت درخواست از سوی بالاترین مقام مؤسسه ذی ربط، موارد در کمیته تأسیس واحدهای تحقیقاتی، مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

۷-۲. اخذ مجدد مجوز پژوهشکده منوط به آغاز فرایندهای مربوط به اخذ مجوز خواهد بود که حداقل به مدت یکسال از زمان لغو مجوز پژوهشکده توسط شورای گسترش دانشگاه های علوم پزشکی امکان پذیر نخواهد بود.

تبصره: در صورت انجام تخلفات پژوهشی و درمانی و احراز آن به تشخیص معاونت تحقیقات و فناوری مجوز پژوهشکده توسط معاونت تحقیقات و فناوری به حالت تعلیق درآمده و توسط شورای گسترش دانشگاه های علوم پزشکی لغو می شود.

این آیین نامه در ۷ ماده و ۷ تبصره در دویست و هشتاد و سومین جلسه شورای گسترش دانشگاه های علوم پزشکی مورخ ۱۴۰۰/۴/۱۹ به تصویب رسید.

دکتر بهرام عین الهی

وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

از طرف دکتر ابوالفضل باقری فرد